

1. PERUSTIEDOT KOHTEESTA	
1.1. Maisema-alueen nimi	Ahlainen
1.2. Maisema-alueen uusi nimi	Ahlaisten kulttuurimaisema
1.3. Kunta	Pori
1.4. Pinta-ala	9000 hehtaaria
1.5. Aikaisemmat inventoinnit [tekijä, vuosi, arvo]	Ahlaisten kirkonkylä RKY2009, Ahlaisten kirkonkylä ja Alakylän kulttuurimaisema RKY1993, Ahlaisten kirkonkylän maisema kulttuurihistoriallisesi arvokas alue 2005, Sandö kulttuurihistoriallisesi arvokas alue 2005, Keikvesi kulttuurihistoriallisesi arvokas alue 2005, Sahakosken kulttuurimaisema kulttuurihistoriallisesi arvokas alue 2005.
1.6. Päivitysinventoijan nimi	Jenny Alatalo
1.7. Päivitysinventoinnin pvm	22.5.2013
1.8. Arkistointipaikka	
2. MAISEMAMAAKUNTA JA -SEUTU	
2.1. Maisemamaakunta ja -seutu [Mietintö 66/1992]	Lounaismaa / Satakunnan rannikkoseutu
2.2. Maisematyyppi [Maakunnallinen maisemaselvitys]	Satakunnan rannikkoseutu
2.3. Kuvailuteksti [Lyhyt kuvaus maisemamaakunnan ja -seudun tyypillisistä piirteistä]	Satakunnan rannikkoseutu on kapea verrattaessa Saaristomereen tai Lounaisrannikkoon seutuun. Alueen luonto on myös karumpaa edellä mainittuihin. Satakunnan rannikkoseutu on vaihtelevaa saaristoaluetta. Maa on alavaa ja pienipiirteisyys on maaperän monipuolisuuden seurauksena: kalliomaiden ohella on sekä pohja- ja kumpumoreenialueita, kuten myös jonkin verran savikoita ja harjumuodostumia. Rannikolla on pitkiä suojaisia ja ruovikkoisia lahtia, joka maatuva maan vähitellen noustessa. Saariston asutus on niukkaa ja kylä ei juuri ole. Rannikonlahdissa on kalastajakylä. Väestö on kokonaan suomenkielisiä erotuksena ympärillä oleviin saaristoalueisiin Satakunnan maakunnan ulkopuolella.
3. LUONNON OMINAISPIIRTEET	
3.1. Maa- ja kallioperä	Alueen kaakko-luodesuuntaisen kallioperän keskiosat ovat kiillegneissisiä, kiilleliusketta sekä mustaliuskevälakerroksia ja reunalla on granodioriittia, tonaliittia ja kvartsiidioriittia. Kaakko-luodesuuntaisesti alueen läpi kulkevan osittain moreenipeitteisen harjun ympärillä on savisia ja hiesuisia alueita, turvetta, sekalajitteisia maalajeja sekä kalliomaata ja kalliopaljastumia. Maisema-alueen maaperä on vaihtelevaa.
3.2. Vesistöt ja ranta-alueet	Valtakunnallisesti arvokas Ahlaisten maisema-alue sijaitsee Selkämeren rannikolla. Alueen eteläpuolella sijaitsevista joista suurin on Eteläjoki, joka haarautuu kirkonkylän eteläpuolella Kristiskerinjokeksi ja Ahlaistenjokeksi. Pohjajoki sijaitsee kirkonkylän pohjoispuolella. Näiden lisäksi maisema-alueella on muita pienempiä jokia. Ahlaisten ranta-alue on matala ja suistoinen, minkä takia alueella on kaivettu ja ruopattu useita veneväyliä ja kulkureittejä rannalta merelle. Alueen läpi kulkeva kaakkois-lounassuuntaisen harju on pohjavesialuetta.
3.3. Luonnonhistorian erityispiirteet	
3.4. Kasvillisuustyytit	Ahlaisten valtakunnallisesti arvokas maisema-alue kuuluu eteläboreaaliseen kasvillisuus vyöhykkeeseen. Suiston, jokien ja ojen varsien kasvillisuus on lehtipuuvaltaista. Pääpuulajit ovat leppä ja koivu. Kuivemmillä kivikkoisemmillä alueilla puuston päälaji on kuusi.
3.5. Arvokkaat luontokohteet	Ahlaisten alueella on neljä luonnonsuojelualuetta, Kalholma-Mustalahti-Ahlaistenjokisuu, Saantee ja saaristo Valakasta Saanteen edustalle. Pooskerin saaristo kuuluu Natura 2000 verkostoon. Sahakoski on yksi Satakunnan komeimmista luonnonvaraisista koskista.
3.6. Eläimistö ja kasvilajisto	Esimerkkejä alueen uhanalaisista lajeista ovat kunnalantiainen, orvoisotylppö, otaletivitva, piilolantiainen, tuomenpöytäkirjo, typöleinikkikuoriainen, viherkehkäkiitäjäinen, vuolejokisimpukka ja liito-orava.
3.7. Ilmasto	Alueen keskilämpötila on noin 4-5 °C ja vuosi sademäärä noin 600-650 mm.
3.8. Maisemarakenne	Maisema-alueen topografia on kumpuilevaa, rikkonaista ja pienipiirteistä. Pohjanpuolella ja Eteläjoen ympärillä olevat lehtoalueet ovat tasaisempia alueita. Alue on tyypillistä moreeniseutua, jota luonnehtivat kaakosta luoteeseen suuntautuvat harjanteet ja hyvin mäkinen maasto. Siellä täällä maisemassa pistää esiin paljas kallio. Alueen halkaiseva harju päättyy pitkään ja kapeaan Saanteen saareen. Pellot on raivattu laaksoihin ja harjun alarinteille. Maisema-alueen läpi virtaa kaksi jokea, Eteläjoki ja Pohjajoki, joissa on useita pikku koskia. Jokisuistot ovat reheviä ja maatuvia. Rantaviivalle ovat tyypillisiä kapeat, kaakkoon pistävät lahdet, jotka ovat aikoinaan ulottuneet pitkälle sisämaahan, mutta nykyään umpeenkasvaneet lahdet ovat viljelykäytössä. Vähitellen umpeenkasvatvat vanhat jokiuomat ja merenlahdista Pyörneenlahti-Österviiki ja Mustalahti kuuluvat lintuvesien suojeluohjelmaan. Saaristossa vedet ovat hyvin matalia ja karikkoisia. Saaret ovat enimmäkseen pieniä ja kivisiä, mutta joillekin niistä on raivattu vähäisiä viljelyksiä. Saantee kuuluu rantojensuojeluohjelmaan.
4. KULTTUURISET OMINAISPIIRTEET	
4.1. Arkeologinen kulttuuriperintö	Varsinaisella alueella on yksi pronssikautinen hautaröykkiö Hiitteenkalliolla Eteläjoen tuntumassa.
4.2. Maiseman kulttuurihistoria	Varhaisella keskiajalla huittislaiset pitivät Ahlaisten rannikkoa kalavesinään. 1300-luvulla seudulle alkoi tulla ruotsalaisia uudisasukkaita. Ruotsin suurvaltakaudella Ahlaisissa oli runsaasti lahjoitusmaita vanhojen sukujen hallussa.
4.3. Maiseman kannalta merkittävät elinkeinot	Kalastus on ennen ollut tärkeä tulonlähde. Kalastuksen aiemmasta merkityksestä kertovat saariston vanhat kalastustilat, joista on säilynyt muutamia edustavia pihapiirejä. Maa- ja metsätaloudesta tuli sittemmin pääelinkeino.
4.4. Rakennettu ympäristö	Alakylään harjun kohdalle on muodostunut taajama ja myös Ylikylä on tiheään asuttu. Asutus jatkuu kirkonmäeltä raitin vartta pitkin myös Saanteen suuntaan sekä alas kalasataman suuntaan. Kalasatamassa on säilynyt joukko rantahuoneita. Kalasataman vieressä on tiheään asuttu Vaaksholma eli Rantakaupunki. Keikveden tien varrella on tyypillisiä pientiloja.
4.4.1. Alueelle tyypillinen ja perinteinen asutustyyppi	Tienvarsi asutus.
4.4.2. Nykyisen asutuksen suhde muinaisjäännösten sijaintiin	Nykyinen asutus ja muinaisjäännökset ovat kaukana toisistaan.
4.4.3. Rakennetun ympäristön inventoinnit	Ahlaisten kirkonkylä RKY2009, Ahlaisten kirkonkylä ja Alakylän kulttuurimaisema, RKY1993, Ahlaisten kirkonkylän maisema, Sandö, Keikvesi ja Sahakoski kulttuurihistoriallisesi arvokkaita alueita.
4.4.4. Muita maiseman kannalta merkittäviä rakennuksia ja rakenteita	Ahlaisten puukirkko on rakennettu vuonna 1796. Ristikirkoksi se muutettiin vuonna 1908 (J. Stenbäck). Kirkon vieressä on puinen kellotapuli vuodelta 1834 (IK/C.L. Engel). Rakennusmestari Malén suunnitteli 1860-luvulla useita asuinrakennuksia raitin varrelle. Malmgårdin säteri- ja ratsutilan päärakennus on vuodelta 1865 (rkm. Malén). Tiilinen karjarakennus on samanikäinen. Rakennusten ympärillä on vanha puisto. Raitin varrella sijaitseva makasiini on 1800-luvun alkupuolelta. Entinen kirkkoherranpappila on rakennettu vuonna 1865 (pastori Nordgren). Södergårdin tiilinen, valkoiseksi rapattu päärakennus on vuodelta 1862 (rkm. Malén). Lehtevän pihan toisella sivulla on vanha pirttirakennus. Kivinaavetta on vuodelta 1874. Myös Larsgårdin päärakennus on 1860-luvulta.
4.5. Perinnemaisemat	Ahlaisten alueella on useita perinnemaisema-/perinnebiotooppialueita. Suurimmat näistä sijoittuvat jokien suualueille. Paavolan kedot (M), Ahlaisten kirkon kedot (M), Landskatan laitumet (M-), Riitsaranlahden rantaniityt (P+), Flodströmin kedot (P+), Ahlaisten urheilukentän niityt (P), Mustankylän rantaniityt (P) ja Salmela kedot (P-). Perinnemaisemien lisäksi alueella on LUMO-alueita.

8.1. Arvoluokka	Valtakunnallisesti arvokas
8.2. Arviointiteksti	Ahlaisten kirkonkylä on yksi parhaiten vanhan rakenteensa säilyttäneitä, hoidettuja ja eläviä kirkonkylä Satakunnassa. Monet kylän rakennuksista ovat 1800-luvulta. Maatilojen tiivis rakennuskanta keskittyy kirkon lisäksi maantien ja sitä risteävien raittien sekä kirkonkylän itäosassa olevan Ylikylään johtavan tien varrelle. Tiiviisti tien varressa sijaitsevat asuin- ja talousrakennukset lauta- ja pensasaitoineen ovat vaikuttava näkymä. Jokien varsille sijoittuvat ja harjun alapuolelta aukeavat pienipiirteiset mosaiikkimaiset peltotikut. Merellä vastaavat piirteet toistuvat lukuisten kivikkoisten karien ja pienten saarien pirstaleisena saaristona. Ahlaisten alueen peltoalueet ovat Satakunnan rannikkoseudun laajimmat ja ne ovat olleet satoja vuosia yhtäjaksoisesti viljeltyinä. Umpeen kasvavat vanhat jokiuomat ja merenlahdet ovat linnustolliset merkittäviä alueita.
9. LIITTEET	
9.1. Karttaliitteet	
9.2. Valokuvat	5330, Näkymä Eteläjoelta luoteeseen
	5352, Näymä länteen Ahlaisten peltoaukeille
	5379, Näkymä kaakkoon Pohjanjoelle
	5424, Näkymä kaakkoon Ylikylän pelloille
	5427, Näkymä lounaaseen
	5464, Näkymä koilliseen Pookapakkaan
	5472, Näkymä kylän laitaa pitkin itään.
	5524, Näkymä Lasetinkoskelle
	5544, Näkymä Isokorventietä kaakkoon
	5561, Näkymä Sahakoskelta